

U Motovunu je 17. studenog 2018. godine peti put zaredom održan Motovunski kolokvij čime je obilježio malu (ali ugodnu) obljetnicu te nastavio sada već tradiciju svojeg redovnog održavanja. Ovogodišnja tema Kolokvija „Habsburgovci i Istra“ privukla je međunarodnu skupinu eminentnih znanstvenika, ali i brojne posjetitelje koji su u izlaganjima, ali i brojnim te iscrpnim raspravama i međusobnim razgovorima razmatrali ulogu habsburške vlasti u Istri. Ovim Kolokvijem obilježene su i velike te okrugle obljetnice povezane s habsburškom vlašću u Istri, poput 400-te obljetnice kraja Uskočkog rata u Istri (1618.), 200-te obljetnica izrade katastra Franje I. koji je i danas temelj ovdašnjeg katastarskog sustava, zatim 100-tu obljetnicu stupanja na snagu prvog *Zakonika kanonskog prava* te, napokon, stogodišnjicu od kraja Prvog svjetskog rata i posjete cara Karla Austrijskog Istri i Motovunu. Kako i naziv *kolokvij* naznačuje (od lat. *colloqui* → zajedno razgovarati), ovaj skup njeguje ne samo izlaganja i predavanja, nego se prvotno sastoji u interakciji razgovorima i raspravama te pitanjima svih prisutnih.

Nakon uvodnih pozdrava Tomislava Pahovića, načelnika Motovuna, i Vladimira Torbice, županijskog pročelnika za kulturu, Kolokvij je izlaganjem otvorio doc. dr. sc. Ivan Milotić s Pravnog fakulteta u Zagrebu koji je objasnio način i okolnosti u kojima su Habsburgovci uspostavili svoju vlast u Istri. Posebno je govorio o pravnim sljedništvima među vlastodržcima u Istri do predmodernoga doba te je objasnio pitanje međa u općinskim razgraničenjima koja su 1535. godine arbitražnim pravorijekom iz Tridenta prerasla u razgraničenje između austrijske i mletačke interesne sfere u Istri. Doc. dr. sc. Dunja Pastović s Pravnog fakulteta u Zagrebu pružila je uvid u državnopravni položaj i zakonodavni okvir u Istri u razdoblju uoči Prvog svjetskog rata s posebnim osvrtima na ustroj vlasti, uprave i sudstva te osnovne pravne grane u Istri do 1918. godine. Prof. dr. sc. Budislav Vukas, ml. s Pravnog fakulteta u Rijeci analizirao je okupacijski režim Kraljevine Italije u Istri (1918.-1920.) s gledišta tada važećeg međunarodnog javnog prava. Istaknuo je kako čin okupacije ne dovodi do stjecanja suverenosti pa da tako ni Kraljevina Italija nad Istrom nije samim činom njezine okupacije 1918. stekla suverenost, već se to dogodilo tek sklapanjem Rapalskih ugovora 1920. godine. Benjamin Sadrić analizirao je akt o primopredaji Austro-ugarske mornarice stacionirane u glavnoj ratnoj luci u Puli, stavivši to u širi kontekst raspada Austro-Ugarske Monarhije te stvaranja nove Države SHS kao svojevrsnog provizorija. Pritom je detaljno opisao ishod i pravne posljedice tog akta. Veliku pažnju privuklo je izlaganje Tomislava Sadrića, mag. iur., o ćićarijskim komunelama kao austrijskoj pravnoj baštini Poluotoka, koji je otvorio pitanje njihova nastanka, kontinuiteta, definicije i problematiku njihova prepoznavanja u pravnom sustavu Republike Hrvatske. U nazočnosti sudaca i imatelja komunela – stanovnika Ćićarije, razvila se plodonosna rasprava u kojoj se ovaj pravni fenomen i problem sagledao sveobuhvatno i iz različitih perspektiva.

Uslijedilo je otvorenje izložbe fotografija „Karlo Austrijski – car, kralj i blaženik, u Istri“. Izložba donosi 27 odabranih fotografija iz Austrijske nacionalne knjižnice iz Beča koje prikazuju posjet cara Karla I. istarskim naseljima (Poreč, Pula, Brijuni, Gračišće, Vranići kod Poreča, Buje i dr.) s posebno priređenim fotografijama iz Motovuna. Fotografije su privukle veliku pozornost zbog dramatičnih scena u kojemu su stanovnici Istre prilazili caru i pozdravljali ga, a u kojima se ogleda veliko siromaštvo i oskudica, izostanak radno sposobnih muškaraca (koji su na frontu u Galiciji) te molbe žena upućenih vladaru za povratkom njihovim muškaraca (sinova, supruga, unuka i dr.). Izložba je postavljena brigom Općine Motovun i Udruge fotografa Fotovun, dok ju je tehnički pripremio David Matković, predsjednik Udruge fotografa Fotovun iz Motovuna. Prigodnim osvrtima izložbu su otvorili Tomislav Sadrić, mag. iur. i doc. dr. sc. Ivan Milotić, ali i uz komentare te razjašnjenja prisutnih. Izložba je postavljena u Galeriji „Pet kula“ te se po najavi

u Općini Motovun može pogledati tijekom studenoga.

Uslijedila su dva izlaganja o kanonskopравnim temama. Prof. dr. sc. Josip Šalković, predstojnik katedre za kanonsko pravo Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, izlagao je o obilježjima, uvjetima donošenja i utjecaju *Zakonika kanonskog prava* iz 1917., koji je stupio na snagu 1918. godine, dok su mr. iur. can. Martina Laković i Elizabeta Mikulić, mag. tehol. s Međubiskupijskog suda u Zagrebu iscrpno obradile pojam konkordata, a zatim posebno konkordat koji je 1855. godine sklopljen između Svete Stolice i austrijskoga cara. Kako su kanonski pravници razmjerno malobrojni u Hrvatskoj, ova dva izlaganja potaknula su raspravu i mnoga pravna i povjesničarska pitanja okupljenih, posebno o tome kako se i do kada taj konkordat primjenjivao, ali i o drugim povezanim temama iz kanonskoga prava. U tome dijelu Kolokvija prof. dr. sc. Budislav Vukas i doc. dr. sc. Dunja Pastović kao urednici predstavili su zbornik radova s prošlogodišnjega Kolokvija s naslovom „*Piae causae* u Istri u XIX. i XX. stoljeću“. Zbornik donosi interdisciplinarno koncipiran skup članaka kojima se predstavljaju napori i uloga Crkve i njezinih pravnih osoba za postizanje socijalne pravde, pružanje pomoći i skrbi za siromašne, nemoćne, bolesne i siročad, ali i za uspostavu sustava koji će nadomještati nedostatne mehanizme socijalne zaštite koji pripadaju civilnim vlastima.

Posljednji dio Kolokvija otvorili su dr. sc. Dean Krmac iz koparskog Humanističkog društva „Histria“ i doc. dr. sc. Ivan Zupanc s Prirodno-matematičkog fakulteta u Zagrebu koji su najprije precizno, sveobuhvatno i iscrpno analizirali sve posjete cara Karla I. Istri, a napose onu iz 1918. godine kada je posjetio mnoga istarska naselja, uključujući Motovun. Zatim su zajednički podnijeli i drugo izlaganje o nastanku katastra Franje I. u Istri 1818. godine, posebno o metodama geodetskog rada, opsegu posla, veličini katastarskog prikaza te o izmjeri u Istri. Veliku pozornost privukli su očuvani kameni međaši koji su bili postavljeni među različitim katastarskim općinama koje su izlagači predstavili fotografijama, ali i podatak da aktualni katastar nije ništa drugo negoli katastar Franje I. Kolokvij je nadahnjujućim izlaganjem zaključio dr. Livio Prodan, prof., iz Trsta, govoreći o Uskočkom ratu u Istri (1615.-1618.), uzorcima, bitkama, opsadama naselja te njegovim pogubnim demografskim i gospodarskim posljedicama. Dr. Prodan analizirao je arbitražni pravorijek iz Tridenta donesen 1535. godine kojim je konačno utvrđeno austrijsko-mletačko razgraničenje u Istri, a koje je u nadolazećim stoljećima bilo ne samo sporno, nego je uz sebe vezivalo sukobe i uništavanje.

Kolokvij je završen zaključkom kako će se dogodne nastojati objaviti zbornik radova s ovogodišnjeg Kolokvija primjenom svih prihvaćenih znanstvenih pravila i metoda te je već sada najavljen sljedeći kolokvijski susret u 2019. godini. Kolokvij je održan u organizaciji Državnog arhiva u Pazinu, Hrvatskog kanonističkog društva, Istarske županije, Općine Motovun i Udruge fotografa Fotovun iz Motovuna, poručuju organizatori.

(iPress)

'Habsburgovci i Istra' na Kolokviju u Motovunu

Kategorija: ISTRAAžurirano: Ponedjeljak, 19 Studeni 2018 13:06

Objavljeno: Ponedjeljak, 19 Studeni 2018 13:06

